

Сьогодні
23.09.2024

Урок
№ 9

Лінійне рівняння з однією змінною

$$ax = b$$

$$\begin{aligned} 2x &= -3, \\ 0x &= 0, \\ 0x &= 2 \end{aligned}$$

$$ax = b$$

Сьогодні
23.09.2024

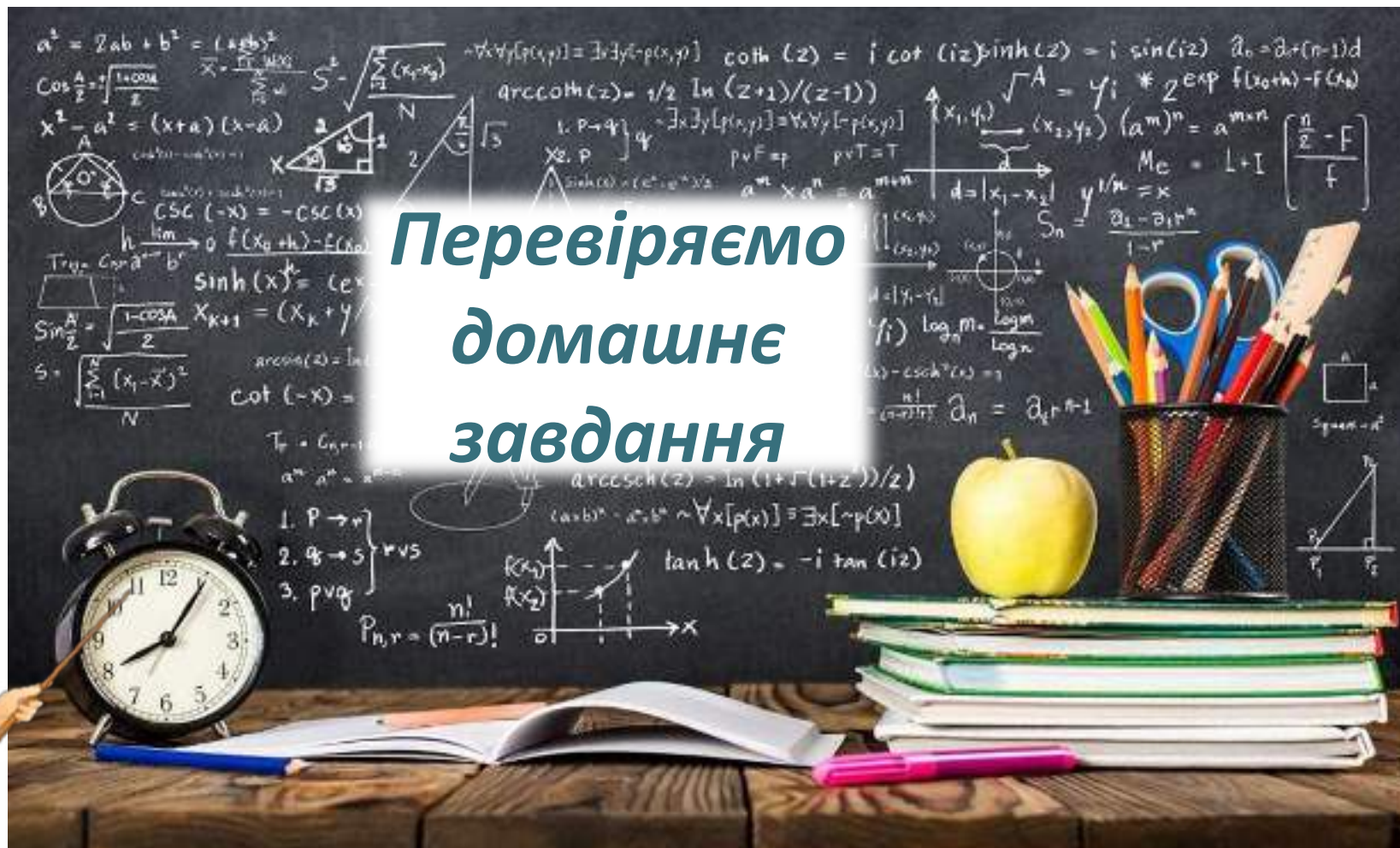
Організація класу

Добрий день!
На вас чекає гарний день.
Бачу, всі веселі і здорові
До уроку всі готові!

Сьогодні
23.09.2024

Перевірка домашнього завдання

Сьогодні
23.09.2024

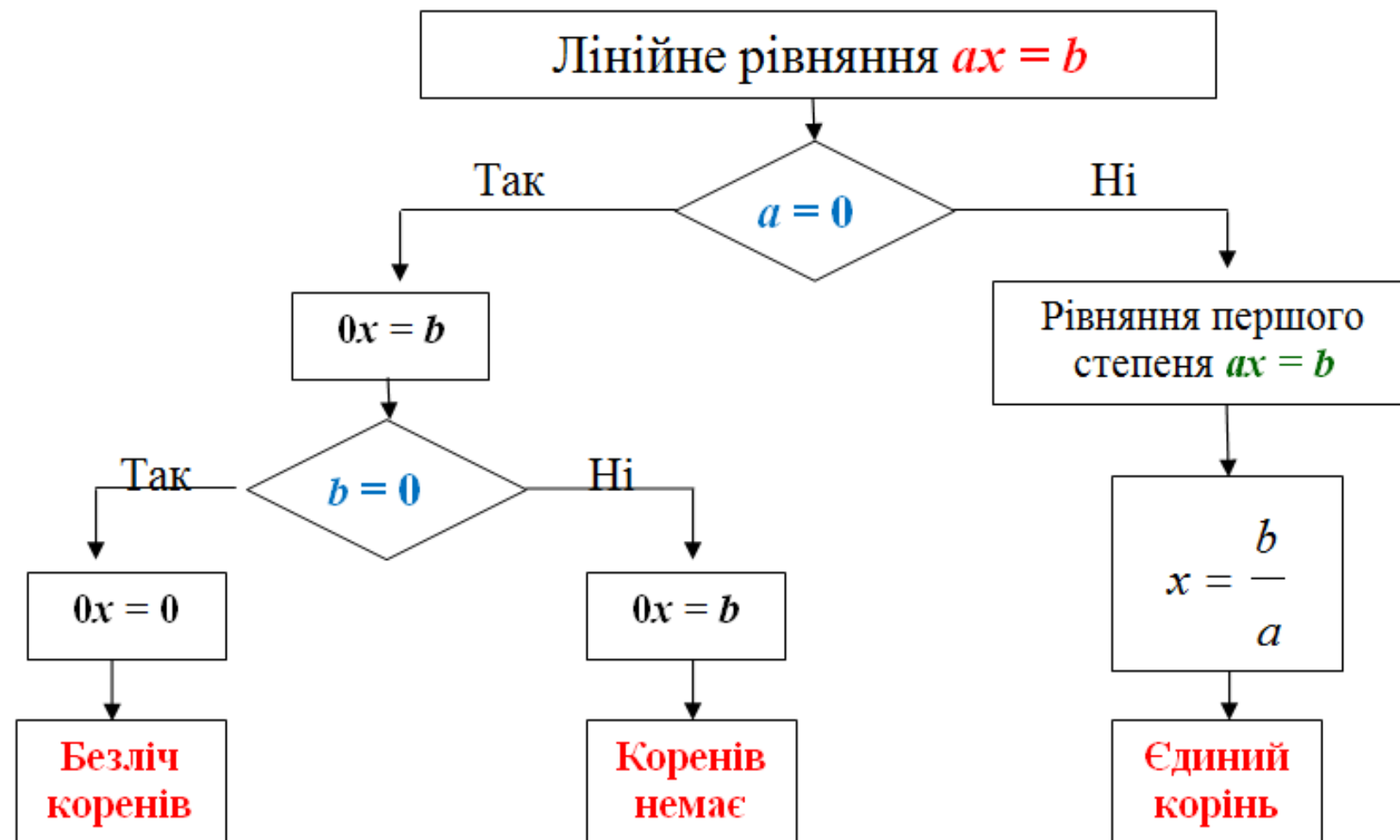
Повідомлення теми уроку та мотивація навчально-пізнавальної діяльності учнів

Мета уроку:
поглибити, розширити й узагальнити
відомості про види рівнянь та способи їх
розв'язування; домогтися свідомого
розуміння змісту поняття «лінійне
рівняння з однією змінною» та схеми
розв'язування лінійних рівнянь.

Опрацюй і запам'ятай...

Лінійним рівнянням називається рівняння виду $ax=b$, у якому a та b - деякі числа, які є коефіцієнтами даного рівняння.

Опрацюй і запам'ятай...

У рівнянні
виділяють
праву і ліву
частини

$$3x - 7 = 12 - 3.$$

Ліва частина

Права частина

Змінна (невідоме) може бути розташована в правій,
в лівій або в обох частинах.

$$7x^2 - 1 = 52 + 1 \quad \text{— змінна у лівій частині;}$$

$$45 + 1 = 5x \quad \text{— змінна у правій частині;}$$

$$3(x - 2) = 4x^3 \quad \text{— змінна в обох частинах.}$$

Гра «Лови помилку»

Чи правильно виконано в рівнянні перенесення доданків з однієї частини в іншу :

а) $10x - 26 = 24;$

$$10x = 24 + 26.$$

б) $7(x + 3) = -14;$

$$7x + 21 = -21;$$

$$7x = 21 - 21.$$

в) $18y = 10 + 13y;$

$$18y + 13y = 10.$$

г) $8y = 2(5 - y);$

$$8y = 10 - y;$$

$$8y + y = 10; 9y = 10.$$

д) $24x - 16 = 8 + 12x;$

$$24x - 12x = 8 - 16.$$

Типові вправи і задачі

Для якого значення b рівносильні рівняння: $-2x=8$ і $3x + b = 11$?

Розв'язання. 1) Розв'яжемо рівняння $-2x = 8$.

$$x = 8 : (-2)$$

$$x = -4.$$

2) Щоб рівняння $-2x = 8$ і $3x + b = 11$ були рівносильними, необхідно, щоб друге рівняння мало єдиний корінь, що дорівнює числу -4 . Оскільки $x = -4$, то маємо: $-12 + b = 11$; $b = 23$. Легко пересвідчитися в тому, що рівняння $3x + 23 = 11$ має єдиний корінь, що дорівнює -4 . Відповідь: 23.

Розв'язування рівнянь, що зводяться до лінійних

Розв'язати рівняння: $\frac{x+1}{2} + \frac{5-x}{3} = \frac{x+13}{6}$

1. **Позбудемося знаменників.** Помножимо обидві частини рівняння на 6 (на найменший спільний знаменник дробів):

$$\frac{6(x+1)}{2} + \frac{6(5-x)}{3} = \frac{6(x+13)}{6}$$
$$3(x+1) + 2(5-x) = x+13$$

2. **Розкриємо дужки:** $3x + 3 + 10 - 2x = x + 13$.

3. **Перенесемо доданки,** що містять змінну, у ліву частину рівняння, а інші - у праву, змінивши знаки цих доданків на протилежні:

$$3x - 2x - x = 13 - 3 - 10.$$

4. **Зведемо подібні доданки:** $0x = 0$. **Відповідь:** x - будь-яке число

Типові вправи і задачі

Розв'язати рівняння $5(x + c) = 3x - 7c$, x - змінна.

Розв'язання.

- ✓ Розкриємо дужки в лівій частині рівняння:

$$5x + 5c = 3x - 7c.$$

- ✓ Перенесемо доданок $3x$ у ліву частину, а $5c$ - у праву.

$$5x - 3x = -7c - 5c,$$

$$2x = -12c.$$

$$x = (-12c) : 2$$

$$x = (-12 : 2)c$$

$$x = -6c.$$

Типові вправи і задачі

Розв'язати рівняння $|x - 5| = 3$.

Розв'язання. Щоб модуль деякого виразу дорівнював числу 3, значення цього виразу має дорівнювати 3 або -3.

$$\text{Маємо: } |x - 5| = 3;$$

$$x - 5 = 3; \text{ або } x - 5 = -3;$$

$$x = 8; \qquad x = 2;$$

Відповідь: 8; 2.

Завдання від Ботана

Рівняння з параметрами

Розв'яжіть рівняння, де
 x — змінна, a — параметр (деяке число).

$$(a + 1)x = 7;$$

$$x = \frac{7}{a+1}, \text{ де } a+1 \neq 0$$

$$a \neq -1.$$

Відповідь: $x = \frac{7}{a+1}$, за
умови, що $a \neq -1$.

$$(5 - a)x = a - 5$$

$$x = \frac{a-5}{5-a}, \text{ де } 5-a \neq 0$$

$$a \neq 5$$

$x = \frac{-(5-a)}{5-a}, a \neq 5$
 $x = -1, a \neq 5$
Відповідь: $x = -1$, за
умови, що $a \neq 5$.

Сьогодні
23.09.2024

Рухлива вправа

РУХЛИВА

ВПРАВА

Класна робота

(Усно.) Яке з рівнянь є лінійним:

- 1) $15x = 0$;   2) $-7x = -\frac{1}{2}$;   3) $x^2 = 2x$;
4) $x + 3 = x^2$;   5) $0x = 19$;   6) $0x = 0$?

Завдання №108

Розв'яжіть рівняння:

$$\begin{aligned} 1) -3x &= -21; \\ x &= -21 : (-3); \\ x &= 7. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 2) -2x &= \frac{2}{9}; \\ x &= \frac{2}{9} : (-2); \\ x &= -\frac{2}{9} \cdot \frac{1}{2}; \\ x &= -\frac{1}{9}. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 3) -\frac{1}{5}x &= -5; \\ x &= -5 \cdot (-5); \\ x &= 25. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 4) 50x &= 5; \\ x &= 5 : 50; \\ x &= \frac{5}{50} = \frac{1}{10}. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 5) -x &= 1\frac{2}{7}; \\ -x &= \frac{9}{7}; \\ x &= -\frac{9}{7} = -1\frac{2}{7}. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 6) -0,01x &= 0,17; \\ x &= 0,17 : (-0,01); \\ x &= -17. \end{aligned}$$

Завдання №108

Розв'яжіть рівняння:

$$7) \frac{2}{9}x = -\frac{4}{27};$$

$$x = \left(-\frac{4}{27}\right) : \frac{2}{9}$$

$$x = \frac{9}{2} \cdot \left(-\frac{4}{27}\right);$$

$$x = -\frac{2}{3}.$$

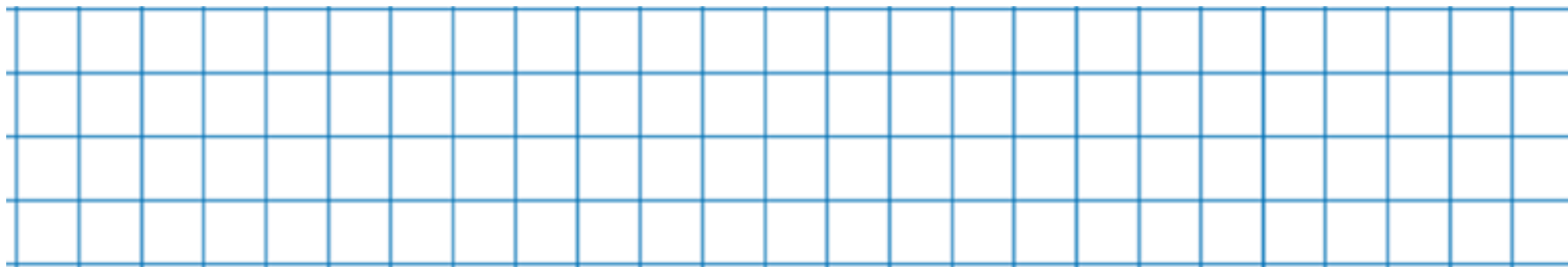
$$8) -1,2x = -4,2;$$

$$x = -4,2 : (-1,2);$$

$$x = 3,5.$$

$$9) \frac{7}{8}x = 0;$$

$$x = 0.$$

Завдання №110

Визначте, що має бути записано в правій частині рівняння замість пропусків, якщо відомо його корінь:

1) $8x = \dots;$

$x = -9$

2) $-9x = \dots;$

$x = 0$

3) $\frac{3}{4}x = \dots$

$x = 12$

Розв'язання:

1) при $x = -9$;
 $8x = 8 \cdot (-9) = -72.$

2) при $x = 0$;
 $-9x = -9 \cdot 0 = 0.$

3) при $x = 12$;
 $\frac{3}{4}x = \frac{3}{4} \cdot 12 = 9.$

Завдання №111

Знайдіть корінь рівняння:

$$\begin{aligned} 1) \quad & 7x + 14 = 0; \\ & 7x = -14; \\ & x = -2. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 2) \quad & 0,3x - 21 = 0,5x - 23; \\ & 0,3x - 0,5x = -23 + 21; \\ & -0,2x = -2; \\ & x = 10. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 3) \quad & 4x + 3 = 6x - 13; \\ & 4x - 6x = -13 - 3; \\ & -2x = -16; \\ & x = 8. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 4) \quad & 5x + (3x - 7) = 9; \\ & 5x + 3x - 7 = 9; \\ & 8x - 7 = 9; \\ & 8x = 9 + 7; \\ & 8x = 16; \\ & x = 2. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 5) \quad & 47 = 10 - (9x + 2); \\ & 47 = 10 - 9x - 2; \\ & 47 = 8 - 9x; \\ & 9x = 8 - 47; \\ & 9x = -39; \\ & x = -4\frac{1}{3}. \end{aligned}$$

Завдання №113

Яке з рівнянь рівносильне рівнянню $5x = 10$:

1) $x + 3 = 5$;

2) $5 - x = 7$;

3) $x + 2 = x + 1$;

4) $x - 7 = -5$;

5) $x = 8 - 3x$;

6) $4x - 7 = 4x$?

Завдання №113

Розв'язання:

$$5x = 10$$

$$x = 2.$$

$$1) x + 3 = 5;$$

$$x = 2 - \text{рівносілля}.$$

$$2) 5 - x = 7;$$

$$-x = 2;$$

$$x = -2 - \text{нерівносілля}.$$

$$3) x + 2 = x + 1;$$

$$2 = 1 - \text{нерівносілля}.$$

$$4) x - 7 = -5;$$

$$x = 2 - \text{рівносілля}.$$

$$5) x = 8 - 3x;$$

$$4x = 8;$$

$$x = 2 - \text{рівносілля}.$$

$$6) 4x - 7 = 4x;$$

$$-7 = 0 - \text{нерівносілля}.$$

Завдання №115

Для якого значення x значення виразу:

1) $3x + 7$ дорівнює -2 ;

$$3x + 7 = -2;$$

$$3x = -2 - 7;$$

$$3x = -9;$$

$$x = -3.$$

2) $4(x + 1)$ дорівнює значенню виразу

$$5x - 9?$$

$$4(x + 1) = 5x - 9;$$

$$4x + 4 = 5x - 9;$$

$$4 = 5x - 4x - 9;$$

$$4 = x - 9;$$

$$4 + 9 = x;$$

$$x = 13.$$

Відповідь:

1) $x = -3$;

2) $x = 13$.

Завдання №117

Розв'яжіть рівняння:

$$1) \frac{x+1}{3} = 5;$$

$$x + 1 = 15;$$

$$x = 15 - 1;$$

$$x = 14.$$

$$2) \frac{2x-7}{5} = 1;$$

$$2x - 7 = 5;$$

$$2x = 5 + 7;$$

$$2x = 12;$$

$$x = 6.$$

$$3) \frac{x}{3} + \frac{x}{5} = 8; \quad \left. \begin{array}{l} \underline{5} \\ \underline{3} \end{array} \right\} 15$$

$$5x + 3x = 120;$$

$$8x = 120;$$

$$x = 15.$$

$$4) \frac{x}{4} - \frac{x}{5} = 1;$$

$$5x - 4x = 20;$$

$$x = 20.$$

Відповідь:

1) $x = 14$; 2) $x = 6$; 3) $x = 15$; 4) $x = 20$.

Завдання №119

Складіть лінійне рівняння, коренем якого є:

1) число -2;

2) число -0,2.

Розв'язання:

$$1) x + 2 = 0;$$

$$2) x + 0,2 = 0.$$

Завдання №120

Складіть лінійне рівняння:

1) яке не має коренів;

2) коренем якого є будь-яке число.

$$1) 0 \cdot x + 1 = 0 \text{ або } 1 = 0.$$

$$2) 0 \cdot x = 0 \text{ або } 0 = 0.$$

Підготовка до

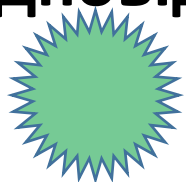
№1. Якщо $m = n - 1$, то $7 - m =$

А	Б	В	Г	Д
$n - 8$	$6 - n$	$8 - n$	$n - 6$	$6 + n$

Відповідь:

$$7 - m = 7 - (n - 1) = 7 - n + 1 = 8 - n.$$

Підготовка до

№2. Укажіть рівняння, коренем якого є число 2.

А	Б	В	Г	Д
$\frac{1}{x-2} = 0$	$2x+4 = 0$	$5x+12 = 2$	$\frac{3x-6}{x} = 0$	$x+2 = x$

Підставити 2 в кожне із запропонованих рівнянь.

Відповідь:

ЗАДАЧІ ПІДВИЩЕНОЇ СКЛАДНОСТІ

Відповідь:

$y = 7$ або $y = 6$.

$x = 6$ або $x = 7$.

Відомо, що $x + y = 13$.

Для яких натуральних значень x і y
вираз xy набуває найбільшого значення?

Розв'язання:

Якщо $x + y = 13$, то $y = 13 - x$. Тоді:

$$\begin{aligned} xy &= x(13 - x) = 13x - x^2 = x^2 + 2 \cdot \frac{13}{2}x - \left(\frac{13}{2}\right)^2 + \left(\frac{13}{2}\right)^2 = \\ &= -\left(x^2 - 2 \cdot \frac{13}{2}x + \left(\frac{13}{2}\right)^2\right) + \left(\frac{13}{2}\right)^2 = \left(x - \frac{13}{2}\right)^2 + \frac{169}{4}. \end{aligned}$$

Отже, найбільшого значення вираз набуває, якщо $x - \frac{13}{2} = 0$.

Звідси $x = 6,5$. Проте оскільки x і y натуральні числа, то $x = 6$ або $x = 7$. Тоді $y = 7$ або $y = 6$.

ЖИТТЄВА
МАТЕМАТИКА

Добова доза вітаміну С для дорослої людини становить 0,05 г. У 100 г ягід малини міститься майже 25 мг вітаміну С ($1 \text{ мг} = 0,001 \text{ г}$).

- 1) Визначте, скільки грамів вітаміну С міститься в 1 кг ягід малини.
- 2) Скільки добових доз вітаміну С може замінити дорослій людині споживання 1 кг ягід малини?

Розв'язання:

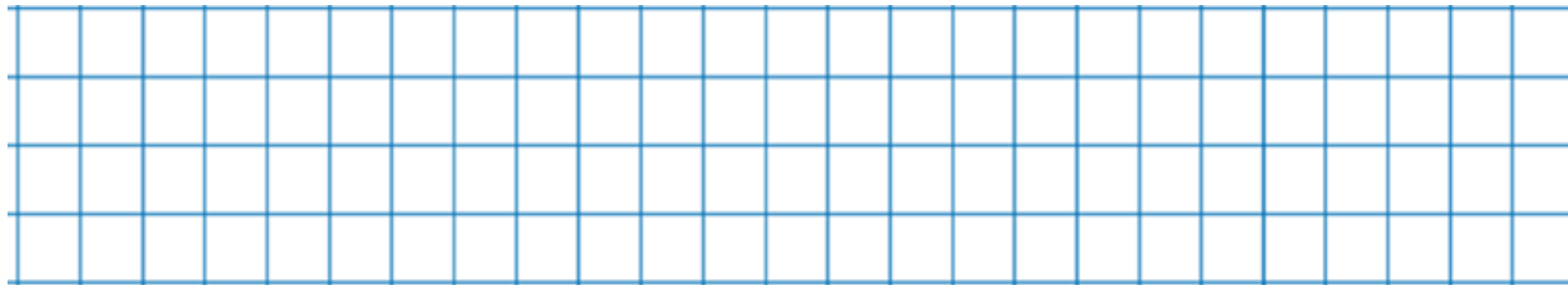
1) $1000 : 100 = 10$ (разів) – у стільки більше 1 кг ніж 100г;
 $25 \cdot 10 = 250$ (мг) – вітаміну С в 1 кг малини;
 $250 \cdot 0,001 = 0,25$ (г) вітаміну С в 1 кг малини.

2) $0,25 : 0,05 = 5$ – добових доз.

ЖИТТЄВА
МАТЕМАТИКА

Відповідь:

1) 0,25г.
2) 5 добових доз.

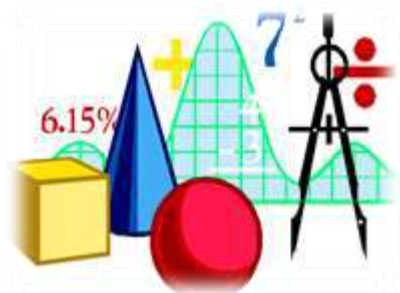

1. Яке рівняння називають лінійним рівнянням з однією змінною?
2. Наведіть приклади лінійних рівнянь.
3. Коли рівняння $ax = b$ має єдиний корінь?
4. Коли рівняння $ax = b$ має безліч коренів?
5. Коли рівняння $ax = b$ не має коренів?

Сьогодні
23.09.2024

Завдання для домашньої роботи

Предмети	Домашнє завдання	Бали	Підпис вчителя
1	Параграф 2. Вивчити		
2	правила		
3	Виконай завдання		
4	№ 112, 114, 118		
5			
6			
7			
8			

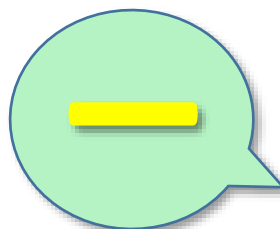

Сьогодні
23.09.2024

Рефлексія. Вправа «Плюс – мінус – цікаво»

Що сподобалось на уроці? Що здалось цікавим та корисним?

Що не сподобалось? Що здалось важким, незрозумілим?

Про які факти дізналися на уроці? Чого б ще хотіли дізнатися?